

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

14 aprilie 2017

CA nr. 115

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de Procedură Penală nr. 122-XV din 14 martie 2003.

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota informativă.

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	115
"14" 04	2017
Ora	

Deputați în Parlament:

[Handwritten signatures of deputies]

LEGE
pentru modificarea și completarea
Codului de Procedură Penală nr. 122-XV din 14 martie 2003

Parlamentul adoptă prezenta lege organică

Articol unic – Codul de Procedură Penală nr. 122-XV din 14 martie 2003, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 68 alineat 5, în text, după sintagma „fără consimțământul persoanei care o apără”, se introduce sintagma „exprimat prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă”.
2. La articolul 70 alineat 1 punct 1, în text, sintagma „cu consimțământul persoanelor interesele cărora urmează să le apere”, se înlocuiește cu sintagma „cu consimțământul exprimat sub orice formă în cazul bănuitului, învinuitului, reprezentantului legal al acestuia și, respectiv, prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă, în cazul inculpatului”.

Președintele Parlamentului

Notă informativă

La data de 24 noiembrie 2016 Curtea Supremă de Justiție a emis Recomandarea nr. 94 cu privire la aplicarea prevederilor din Codul de procedură penală care reglementează unele aspecte ce țin de reprezentarea în instanța judecătorească a inculpaților de către avocații aleși.

Conform Recomandării nr. 94 este menționat că, în vederea formării unei practici coerente și uniforme cu privire la aspectele ce țin de reprezentarea în instanța judecătorească a inculpaților de către avocații aleși, Curtea Supremă de Justiție consideră oportun de a veni cu unele precizări și explicații de rigoare.

Într-un prim aspect se relevă că, în lumina jurisprudenței constante a CtEDO, reglementarea dreptului la apărare este de natură să pună în evidență importanța unui proces echitabil, specific oricărei societăți democratice. Astfel, art. 6 parag. 3 lit. c) CEDO, recunoaște dreptul fiecărui acuzat de a se apăra singur sau prin apărător, însă textul articolului vizat nu precizează condițiile de exercitare a acestui drept, lăsând la discreția statelor contractante alegerea mijloacelor ce permit efectivă lui realizare, astfel încât acestea să fie compatibile cu exigențele unui proces echitabil.

Legislația națională a fost racordată la referințele expuse supra, care procedural și-au găsit sediul în prevederile art. 68-72, 351, 361 Cod de procedură penală.

Respectiv, pornim de la prevederile art. 351 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, care stipulează că la numirea cauzei deferite judecării, instanța decide admiterea apărătorului ales de inculpat sau, dacă acesta nu are apărător ales, solicitarea desemnării acestuia de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

Totodată, în dispoziția art. 361 alin. (1) Cod de procedură penală, este prevăzut că președintele ședinței de judecată anunță numele și prenumele apărătorului și constată dacă inculpatul acceptă asistența juridică a acestui apărător, renunță la el cu schimbarea lui sau singur își va exercita apărarea. Instanțele de fond, judecând cauza cu participarea părților, înainte de a purcede la cercetarea judecătorească, în partea pregătitoare a ședinței de judecată, verifică în temeiul prevederilor menționate dacă inculpatul este de acord ca un avocat concret să-i reprezinte interesele în instanță.

Prin alte cuvinte, instanța de judecată trebuie în mod obligatoriu să concretizeze dacă inculpatul este de acord ca interesele sale să fie reprezentate de un apărător concret prin consemnarea acestui fapt în procesul-verbal al ședinței de judecată și să decidă admiterea acestui apărător printr-o încheiere protocolară.

Concomitent cu acordul manifestat de către inculpat în ședința de judecată privind reprezentarea intereselor sale de către un apărător concret și admiterea acestuia de către instanța de judecată, devin aplicabile prevederile art. 68 alin. (1) pct. 14) Cod de procedură penală, potrivit cărora apărătorul care a participat la examinarea cauzei este în drept să atace sentința sau orice altă hotărâre judecătorească în cauza respectivă.

Pe cale de consecință, reieșind din conținutul normei nominalizate supra, se conchide că apărătorul admis să reprezinte interesele inculpatului în prima instanță va fi în drept să conteste cu apel sentința, iar apărătorul ales și admis în instanța de apel va fi în drept să conteste cu recurs ordinar decizia instanței de apel.

Pe de altă parte, în ipoteza în care inculpatul își alege un alt apărător, decât cel care a participat în apel, pentru a-i reprezenta interesele în instanța de recurs, este necesar consimțământul lui expres, adică este aplicabilă aceeași regulă prescrisă pentru prima instanță și instanța de apel în dispoziția art. 361 alin. (1) Cod de procedură penală, în ceea ce privește consimțământul inculpatului la reprezentarea în judecată de către un avocat concret. Prin alte cuvinte, această reglementare legală rămâne valabilă și pentru instanța de recurs.

În același context, este necesar de menționat că în corespundere cu prevederile art. 432 alin. (1), în coroborare cu art. 433 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează admisibilitatea în principiu și judecă recursul declarat în procedura scrisă, adică fără citarea părților. Prin urmare, instanța de recurs este în imposibilitate de a constata prin audierea inculpatului dacă ultimul acceptă să fie reprezentat de către apărătorul care a declarat recurs ordinar în numele său.

La fel, se impune precizarea că la examinarea cauzei în ordine de recurs, instanța de recurs verificând împuternicirile recurentului o atenție deosebită acordă cazului când recursul este declarat de către un alt avocat ales în interesele inculpatului, care nu a participat în instanța de apel.

Modalitatea de confirmare a împuternicirilor oferite de către inculpat apărătorului său, este reglementată de către legiuitor în dispoziția art. 70 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, unde este stipulat că avocatul ales poate fi admis în procesul penal în calitate de apărător la invitația bănuitului, învinuitului, inculpatului, reprezentantului legal al acestuia, precum și la solicitarea altor persoane cu consimțământul persoanelor interesele cărora urmează să le apere.

Din conținutul normei precitate, prin „invitația inculpatului” trebuie de înțeles inițiativa acestuia de a-i fi reprezentate interesele în recurs de către un avocat concret, altul decât cel care a participat în apel.

Totodată, pe această linie de considerente prin sintagma „la invitația inculpatului” se subînțelege și consimțământul acestuia de a-i fi reprezentate interesele în recurs

de către un alt avocat ales, întrucât invitația inculpatului adresată unui avocat concret nu poate fi manifestată fără a fi prezent și consimțământul acestuia.

Prin urmare, avocatul care declară recurs împotriva deciziei instanței de apel anexează mandatul, care urmează a fi completat în corespundere cu cerințele expuse în Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28.02.2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar, cu modificările ulterioare.

Astfel, în mandatul prezentat, în mod obligatoriu, pe recto se va indica că avocatul este împuternicit pe cauza penală concretă să declare în numele inculpatului recurs ordinar la Curtea Supremă de Justiție, iar pe verso se va indica numele, prenumele și semnătura inculpatului (pct. 6, subpct. 2) lit. a1), b) din Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28.02.2013).

La fel, se atenționează că potrivit stipulărilor din art. 68 alin. (5) Cod de procedură penală, apărătorul nu este în drept fără consimțământul persoanei a cărei interese le apără să întreprindă acțiunile prevăzute în dispoziția normei prescise, dacă ele nu sunt expres indicate pe verso mandatului sau, după caz, în procura întocmită la cererea clientului, în modul stabilit de lege. Respectiv, efectuarea de către apărător a cel puțin unei acțiuni prevăzute la art. 68 alin. (5) Cod de procedură penală, va cădea sub sancțiunea nulității, dacă aceasta nu îndeplinește/respectă cerințele menționate mai sus.

În cazurile când se va constata că lipsește semnătura inculpatului de pe verso mandatului, din motive de imposibilitate de a o aplica (aflarea peste hotarele țării, internarea într-o instituție medicală, etc.) recurentul trebuie să anexeze la recurs o cerere scrisă personal de către inculpat și semnată de acesta sau, după caz, procura în original.

Pentru a se evita orice confuziune asupra veridicității semnăturii aplicate pe cererea dată cu cea a titularului cererii (inculpatului) este necesară legalizarea semnăturii în conformitate cu legislația în vigoare.

Sub acest aspect, se va ține cont de următoarele acte legislative care reglementează persoanele/autoritățile împuternicite de a legaliza semnătura aplicată pe cererea prin care inculpatul împuternicește un avocat ales pentru a-i reprezenta interesele în instanța de recurs ordinar:

- Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002 (art. 8 alin. (4)) persoana abilitată de a legaliza semnătura este avocatul;
- Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002 (art. 36 alin. (2) lit. c)) persoana abilitată de a legaliza semnătura este notarul;

- Legea cu privire la sistemul penitenciar nr. 1036 din 17.12.1996 (art. 9 pct. 12), persoana responsabilă de a certifica semnătura inculpatului este șeful penitenciarului;

- Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006 (art. 39 lit. q)) persoana abilitată de a legaliza semnătura este secretarul;

- Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Statutului Consular nr. 368 28.03.2002 (pct. 55 lit. c)) autoritatea responsabilă de legalizarea semnăturii sunt oficiile consulare.

În continuare, se remarcă că, reieșind din prevederile art. 70 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, legiuitorul a prevăzut mai mulți subiecți care pot adresa o invitație unui apărător concret. Prin urmare, nu se exclude situația ca invitația să parvină de la „alte persoane”. Aici se are în vedere posibilitatea altor persoane de a încheia un contract de acordare a asistenței juridice cu un apărător concret pentru a fi reprezentate interesele inculpatului în instanța de recurs.

Un alt aspect important, care necesită a fi abordat este momentul când se încheie contractul de acordare a asistenței juridice. Așadar, dacă acesta este încheiat între o anumită persoană și un avocat concret, iar mai apoi inculpatului i se aduce la cunoștință acest fapt, va fi necesară anexarea cererii prin care inculpatul își dă consimțământul pentru a fi reprezentat de către avocatul cu care persoana în cauză a încheiat contract de acordare a asistenței juridice și care urmează să declare recurs ordinar în numele inculpatului.

Însă, alta va fi situația când o anumită persoană a fost împuternicită prin procură de către inculpat pentru a alege și a contracta un avocat care să-i reprezinte interesele în instanța de recurs. În asemenea caz, nu va fi necesară o cerere prin care inculpatul să-și de-a consimțământul, însă va fi necesară anexarea procurii în original la cererea de recurs ordinar, care de asemenea confirmă consimțământul inculpatului de a fi reprezentat de către un apărător ales de o persoană concretă (mandatar). La completarea mandatului avocatul va nota pe verso mandatului textul „Conform procurii anexate”, iar persoana cu care a fost încheiat contractul de acordare a asistenței juridice va semna pe verso mandatului în locul clientului.

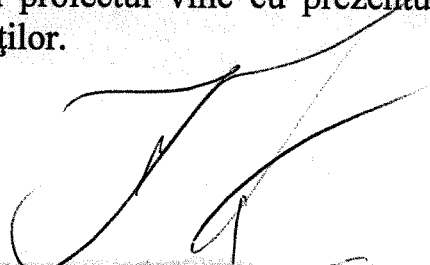
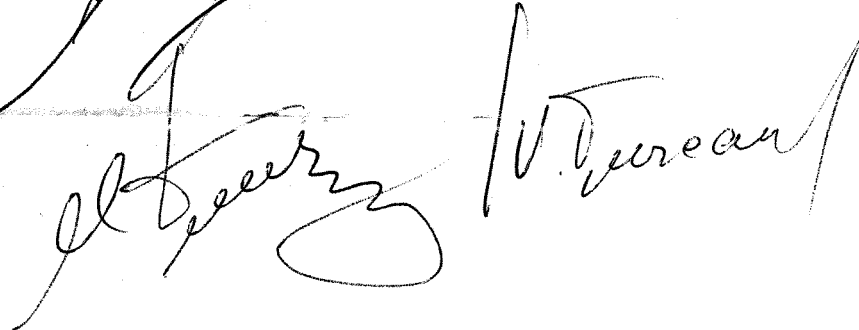
În cazul când calitatea de inculpat este deținută de către persoane minore sau cu discernământul diminuat, din considerentele că acestea nu sunt capabile în deplină măsură de a conștientiza consecințele acordului manifestat, se va ține cont de consimțământul reprezentantului legal al minorului, respectiv acesta va fi în drept de a încheia un contract de acordare a asistenței juridice, prin care un anumit avocat va urma să apere interesele inculpatului minor sau, după caz, cu discernământul diminuat, fără a fi necesar consimțământul celui din urmă.

Subsidiar, este relevant de a fi menționat că, atunci când inculpatul își dă consimțământul de a fi reprezentat în instanța de recurs de către un avocat concret, prin cerere, avocatul în cauză va nota pe verso mandatului textul „Conform cererii anexate” și va semna verso mandatului în locul clientului.

În cazul când prima instanță a examinat cauza în contumacie, iar sentința se contestă de către un avocat, care nu a participat în prima instanță, atunci raționamentele din această recomandare urmează a fi aplicate, în modul corespunzător, și față de situația dată.

În contextul Recomandării CSJ, indicate supra, vom menționa că aceasta nu are un caracter obligatoriu, însă aceasta ar putea fi o sursă de imprevizibilitate în ceea ce privește interpretarea prevederilor art. 68 al. 2 și art. 70 al. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală de către instanțele de judecată.

În vederea neadmiterii creării unei practici judecătorești contradictorii în domeniu, autorul proiectului vine cu prezentul proiect de lege ferenda susținând susținerea deputaților.

Leobinschi AM

Tabel comparativ

<i>Redacția actuală a legii</i>	<i>Redacția legii după adoptarea propunerii de lege ferenda</i>
<p>Articolul 68. Drepturile și obligațiile apărătorului</p> <p>(5) Apărătorul nu este în drept, fără consimțământul persoanei pe care o apără, să efectueze următoarele acțiuni:</p>	<p>Articolul 68. Drepturile și obligațiile apărătorului</p> <p>(5) Apărătorul nu este în drept, fără consimțământul persoanei pe care o apără, exprimat prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă, să efectueze următoarele acțiuni:</p>
<p>Articolul 70. Admiterea, desemnarea și înlocuirea apărătorului, confirmarea calității și împuternicirilor lui</p> <p>(1) Persoanele menționate la art. 67 alin. (2) participă la procesul penal în calitate de apărător:</p> <p>1) la invitația bănuیتului, învinuitului, inculpatului, reprezentantului legal al acestuia, precum și la solicitarea altor persoane, cu consimțământul persoanelor interesele cărora urmează să le apere”</p>	<p>Articolul 70. Admiterea, desemnarea și înlocuirea apărătorului, confirmarea calității și împuternicirilor lui</p> <p>(1) Persoanele menționate la art. 67 alin. (2) participă la procesul penal în calitate de apărător:</p> <p>1) la invitația bănuیتului, învinuitului, inculpatului, reprezentantului legal al acestuia, precum și la solicitarea altor persoane, cu consimțământul exprimat sub orice formă în cazul bănuیتului, învinuitului, reprezentantului legal al acestuia și, respectiv, prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă, în cazul inculpatului”</p>